

MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkond

Elektrooniline kuukiri

JUULI 2012

Nr: 43

MEELDETULETUS TAOTLEJALE: PRIA III VOOR

PRIA võtab järgmisi projektitaotlusi vastu 14.09-26.09.2012

Projektitaotlused tuleb eelnevalt esitada hindamiseks Võrtsjärve Kalanduspiirkond MTÜ-le hiljemalt 07.09.2012

Taotlused tuleb eelnevalt saata elektrooniliselt e-mailile jaanika@vortsjarv.ee. Taotlused läbivad vormilise eelkontrolli ja edastatakse hindamiskomisjonile. Lõplikult vormistatud taotlused tuleb edastada paberkandjal Võrtsjärve külastuskeskusesse (lahtiolekuajad T-R, 10.00-16.00) või postiaadressile Kruusa 15, Elva 61503, Tartumaa.

TEGEVUSSUUNDADE FINANTSIDE JÄÄK SEISUGA 09.07.12

Kalasadamate ja lossimiskohtade uuendamine - 0 EUR

Kalandustoodete töötlemine ja otseturustamine - 0 EUR

Kalandusega seotud turismi arendamine ja rannakülade taaselustamine - 4317.85 EUR

Tegevuste mitmekesistamine - 17 072.01

Koolitustegevused - 14 337.36

VÖRTSJÄRVE I PURJEFESTIVAL

17-18. august toimub Ulge puhkealal Võrtsjärve I purjefestival.

Tule tutvuma purjetamise, Võrtsjärve ja kõige muu sellega seonduvaga.

- - Purjeretked erinevate laevadega
- - Muu veemeelelahutus
- - Töötoad järve ääres ja peal
- - Lasteala
- - Saunaspa
- - Õhtused tantsupeod ansamblitega Kruuv (17.08) ja Väikeste Lõõtspillide Ühing (18.08).
- - Vabalava ja öine disko

Festivalile sissepääs kõigile TASUTA!

Ööbimiseks haara kaasa telk, süüa-juua saab osta sularaha eest kohapealt.

Rohkem infot festivalist: <http://purjefest.eu/web/>

Küsimused võib saata ka üldmeilile: info@purjefest.eu

ISADE JA POEGADE SUVINE KALASTUSLAAGER 8.-12. AUGUST 2012

MTÜ Koos Kalale korraldab 08-12 augustil 2012 Jõesuus traditsioonilise isade ja poegade kalastuslaagri.

Laager toimub Emajõe Jõesuus, Jõesuu Puhkemajas. Peamiseks kalastuspaigaks on Emajõgi ja ka Võrtsjärv. Laagrilistele pakutakse kalastusõpet, erinevaid ühistegevusi ja võistlusi.

Kaasa tuleb võtta oma kalastusvarustus- spinning, käsiõng, põhjaõng.
Tubades on linad olemas, kaasa võtta oma rätik.

Hind ühe osaleja kohta 65 eur. Sisaldab 5 päeva majutust ja toitlustust.

Kohtade broneerimine:

Tallinna Kalastuskeskuses, Tondi 17

pood@kalale.ee

VILJANDIMAALE TULEB ANGERJAKASVANDUS

Septembris valmib Viiratsis angerjakasvandus, mis on Eestis kolmas.

Esimesed kalamaimud tuuakse kasvandusse novembris Inglismaalt ning pärast küpseks saamist eksporditakse need Hollandisse. Aastane kogumaht võib ulatuda kuni 100 tonnini.

Praegu kalakasvandus Eesti turgu ei mõjuta, kuid üks selle rajajatest, osaühingu BM Trade omanik Indrek Bremraud ei välista, et tulevikus võivad koostööpartneriteks osutada ka kohalikud ettevõtjad. Hollandisse müüakse kalad seetõttu, et seal on ettevõtja sõnul nõudlus suurem.

Veel kasvatatakse Eestis angerjaid Tartumaal ja Pärnumaal. 13 aastat Tartumaal Rõngu vallas angerjaid kasvatanud Raivo Puurits tõdes, et ka tema farmi toodang läheb põhiliselt Hollandisse.

Küsimusele, miks eestlaste angerjakasvanduste toodangut välismaale eksporditakse, vastas Puurits, et selle põhjuseks on turg.

«Intensiivkasvanduses toodetud angerjad ei sobi kokku siinse kliima, majanduse ja eestlaste toitumisharjumustega,» selgitas kalakasvataja. Puurits rääkis, et Euroopas tarvitavad inimesed kasvult väiksemaid kalu ning angerjaid nõutakse seal suuremas koguses kui Eesti turul. Ta kaupleb tarbimisküpse angerjaga, kuid lausus, et soovi korral võib kasvatada angerjaid ka siinsete vete jaoks.

Viiratsis avatava kasvanduse omanik Bremraud arvas samuti, et tema ettevõtte võiks hakata pakkuma veekogudesse lastavat materjali.

Bremraua sõnul on angerjate intensiivkasvatamine keskkonnasäästlik äri. Ta rääkis, et Viiratsis peagi valmivas rajatises läheb angerjate kasvatamiseks vajalik vesi korduvkasutusse. «Pärast puhastamist kasutatakse seda samas hoones uuesti,» lausus ta.

Raivo Puuritsa sõnul peavadki intensiivsed kalakasvandused olema keskkonnasõbralikud, kuid ta lisas, et rohelised angerjaprojektid pole odavad. «Kolm angerjakasvandust riigis on Euroopa mõistes suur arv, kuid kolme kasvanduse kogutoodang jääb Euroopa tasemele alla,» teadis ta. Puuritsa hinnangul on kogutoodangut suurendada kulukas, nagu ka eestlastele meelepärasemas suuruses angerjat toota. Ta nentis, et kasvanduse suurendamisega kerkiksid ettevõtte pidamise kulud ning Eesti turu kontekstis ei tasuks see end enam ära.

Allikas: <http://www.sakala.ajaleht.ee/897408/viljandimaale-tuleb-angerjakasvandus/>

LÄÄNEKALLAS KATTUS KIISALAIPEDEGA

Artikkel ilmus täismahus 10. juuli "Sakala" paberlehes

Nädalavahetusel kandsid lained Võrtsjärve läänekaldale surnud kiisku. Asjatundja peab kalade suremise peamiseks põhjuseks tõusnud veetemperatuuri.

Valma sadama juures elav külavanem Jaan Leetsar märkas esimesi surnud uimelisi möödunud reede õhtul. Laupäeval ja pühapäeval tuli neid aina juurde, sest tuul puhus idast ja kalad hülpsid just loojuva päikese poole.

«Tuul pöördus pühapäeval. Enam surnud kalu randa juurde ei tule,» ütles Leetsar.

Teate peale olukorda uurima tulnud limnoloogiakeskuse vanemteadur Arvo Tuvikene ütles, et kalade suremise tõenäoline põhjus on teada. «Eks ikka kõrge temperatuur,» sõnas ta. «Kiisk on selles osas natukene rumal: teised kalad ujuvad külmemasse vette, aga tema jääb paigale.»

Vanemteaduri hinnangul võis tõuke anda veel üks tegur — vee suur pH ehk happelisus. «Seda ei saa küll sajabrotsendiliselt kinnitada,» märkis ta.

Tuvikene selgitas, et kiisad on vee happelisuse ja eriti temperatuuri suhtes tundlikud. «27 kraadi on kiiskadele juba letaalne,» rääkis ta. Teadur nentis, et mõõtmise ajal oli vee temperatuur küll natuke üle 24 kraadi, kuid usutavasti jõudis see mõnevõrra alaneda. Ka pH oli Tuvikese sõnul mõõtmise hetkel pisut madalam sellest määrast, mis võib kiiskadele saatuslikuks saada.

Tuvikene kinnitas, et tegemist on täiesti normaalse loodusnähtusega. Küll aga tõi ta välja, et harilikult juhtub seda pärast tuulevaikset ilma, mida viimasel ajal pole olnud.

Jaan Leetsar ütles, et tema teada pole surnud kalu varem sellises koguses Valma sadamasse jõudnud. Neli-viiskümmend kala ühe rannajoone meetri kohta ületab tema sõnul niinimetatud tavalist kogust mitu korda.

Allikas: <http://www.sakala.ajaleht.ee/905106/laanekallas-kattus-kiisalaipadega/>

TOIDUVALIKUL TASUB KINDLASTI EELISTADA EESTIST PÜÜTUD KALA

Eestimaa Looduse Fond on koostamas teatmikku, kus on kirjas, milliseid mereasukaid tasub toidulauale panna ja milliste söömist võiks loodusest hooliv inimene vältida.

«Maailma Looduse Fond on mitmes riigis andnud välja väikeseid teatmikke, kus kirjeldatakse, mis maailmameres toimub ja milliste kalaliikide söömist tasuks vältida, kui tahad anda oma väikest panust nende liikide säilimisse,» rääkis Eestimaa Looduse Fondi kalateadlane Randel Kreitsberg.

Nüüd on kavas samasugune raamat avaldada ka Eestis ja see keskendub nii meie vetes kui ka mujal elavatele mereasukatele.

«Tegime vabas vormis uuringu ja käisime läbi mitmeid Eesti poode ning vaatasime, milliseid kalaliike on seal müügil,» rääkis Kreitsberg. «Kui vaadata külmutatud kala lette, konserve, poolfabrikaate ja valmistooteid, siis on meil välismaiseid kalaliike rohkem kui meie oma kala.»

Kreitsberg soovib aga kindlasti eelistada Eestist püütud kala, sest see, mis tuleb välismaalt, polevat nii kvaliteetne kui kohalik värske kala.

«Ta on läbi käinud töötlemise, külmutamise, kaotanud oma maitseomadusi ja kulutanud siia jõudmiseks tohtul hulgal fossiilseid kütuseid,» selgitas kalateadlane. «Ei ole mõistlik osta kala, mis on püütud teisest maailma otsast. Sealt ei tule mingit maitseelamust.»

Valdav osa neid kalaliike, kelle puhul on tarbimine nende kehva seisundi põhjustajaks, tulevadki välismaalt. Kindlasti peaks vältima eksootikat, näiteks näiteks haiuime suppi ja suure mereimetaja vaala liha. Loobuda võiks ka laialt levinud tuunikalast (bluefin tuna – inglise k).

«Tuunikala on kalaliik, mida oli Atlandi ookeanis tohtult ja ei saa öelda, et teda ka praegu väga vähe oleks, aga tema varud kahanevad ja selle üheks põhjuseks on ülepüük,» rääkis Kreitsberg. «Tuunikala maitseb paljudele inimestele ja on kasulik, aga kohati on see ajuvaba, et seda igal pool kasutatakse, kui võiks kasutada midagi muud.»

Milliseid Eesti kalu võiks vältida? Kreitsberg seletas, et Eestis on mitmeid kalaliike, kes on kehvast seisusest, aga nende söömata jätmine ei tee nende heaks väga palju.

«Näiteks on Eestis kehvast seisusest loodusliku lõhe populatsioonid, sest nad ei pääse oma kudejõgedele – sellega, et me jätame ta poest ostmata, kus müüakse nagunii Norra kasvatatud lõhet, me Eesti lõhele kaasa ei aita,» tõi Kreitsberg välja.

Üks Eesti kalaliik, millele proovitakse raamatu abil tähelepanu pöörata, on angerjas.

«Angerjas on kehvast seisusest sellepärast, et noored klaasangerjad, kes Sargasso meres sünnivad, rändavad Euroopa rannikule ja hakkavad otsima elamiseks sobivaid jõgesid,» rääkis Kreitsberg. «Noored klaasangerjad püütakse aga Euroopa rannikul välja ja saadetakse üle kogu maailma angerjakasvatustesse laiali, sest angerja kasvatamine on viimastel aastatel saanud ääretult populaarseks.»

Seetõttu ei jõua angerjad looduslikele elualadele.

«Eesti on veidi teistsuguses seisusest, sest need angerjad, kes asustatakse Võrtsjärve, pääsevad Sargassosse tagasi ja pole lõksus,» rääkis Kreitsberg. «Need, kes viiakse näiteks Hiina kasvatustesse, on seal lõksus ja looduslikust populatsioonist eraldatud.»

Seetõttu me Eestis nii lõhe kui angerja olukorrale nende mitte-söömisega väga palju kaasa ei aita, vaid märksa tõsisemad probleemid on mujal.

Ühe probleemina on sageli kerkinud üles Läänemere kalade puhtus – kas Läänemere kala on inimesele toksiline?

«Kui me sööme seda nii palju nagu praegu, siis ei ole,» kinnitas Kreitsberg. «Kahtlemata on neis kalades toksilisi aineid, kuid meie kalatarbimise hulk on nii väike, et sellega me ei saa sellist kogust toksilisi aineid kätte, et see meie tervist ohustaks.»

Probleemidest võiks rääkida tema sõnul siis, kui sööksime kala iga päev kilode kaupa ja see olekski meie põhitoit.

Mida peaks kalavalikut tehes veel silmas pidama? Kreitsberg soovib kala mitte osta harrastuskalameestelt, sest nad kalastavad harrastamise eesmärgil ja ei tohiks sellega raha teenida.

«Nad on sellega pannud põntsu Pärnu lahe ja Peipsi järve ahvenale,» märkis ta. «Ärge ostke ka alamõõdulisi kalu, sest need on kalad, kes pole veel jõudnud järglasi anda.»

Veel soovib ta mitte osta kala, kelle püük on üldse keelatud – näiteks säga, harjust ja tõugjast.

«Kalastusfoorumites on täiesti tavaline tekst, et kellegi tuttaval kaluril jäi säga võrku, ta ostis ja suitsetas selle ära ja jube hea oli,» toob Kreitsberg näiteks. «Inimene ei tohiks oma tarbimisega seda rahastada.»

Kalaraamat peaks valmima sügisel. ELF on siia maani keskendunud rohkem maapealsetele tegevustele, nüüd proovitakse järgneva aasta jooksul pöörata rohkem tähelepanu meretemaatikale ja kaladele.

Allikas: <http://www.ilmajaam.ee/913772/elf-toiduvalikul-tasub-kindlasti-eelistada-eelist-puutud-kala>

KALANDUSVÕRGUSTIKU SUVESEMINAR 2012

Kalandusvõrgustiku üksus korraldas **10.-11. juulil 2012.a. Kalandusvõrgustiku Suveseminari 2012**. Üritus toimus Saaremaal Pidula Forell puhkekülas. Seekordse suveseminari põhifookus oli seatud käimasoleva perioodi edusammude ja komistuskivide hindamisele ning uue perioodi prioriteetide seadmisele.

Seminaril osalesid ka MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkond esidajad.

MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkond

Töögrupid viidi läbi "maailmakohviku" meetodil. Kohvikus oli neli lauda: tugevused, nõrkused, ohud ja võimalused. Nii sündis rannapiirkondade ühine SWOT analüüsi kokkuvõte.

Seminari raames toimus ka kalanaha õpituba, mis sisaldas loengut kalanaha, kui väärtusliku käsitöö materjali kohta ning praktilist õpituba.

Lisaks külastati Saaremaa Kalanduspiirkonna elluviidud projekte.

Tallinna Merepäevad

13- 15. juulini 2012 toimusid Tallinna kolmes sadamas Tallinna Merepäevad. Merepäevadel oli esindatud ka Võrtsjärve angerjasupp, mida valmistab Ruusaku Talu. Võrtsjärve angerjasupp saavutas kolmanda koha.

Vaata lähemalt ka videot: <http://www.tallinnatv.eu/index.php?id=2417>

Elektroonilise kuukirja väljaandja:

MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkond

Viljandi maakond

Viiratsi vald, Valma küla 70121

www.vortskalandus.ee

+372 529 8561

jaanika@vortsjarv.ee

Toimetaja:

Kertu Kikkas

kertukikkas@gmail.com

Tegevjuhi assistent